

**REGULAMIN SZCZEGÓŁOWY KONKURSU PRZEDMIOTOWEGO
Z GEOGRAFII
ORGANIZOWANEGO PRZEZ KUJAWSKO-POMORSKIEGO KURATORA
OŚWIATY
dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych w roku szkolnym 2024/2025**

Na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 z późn. zm.), w związku z § 1-5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. z 2020 r. poz. 1036) oraz § 9 ust. 4 pkt 13 Regulaminu Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 27/2024 Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty z dnia 14 marca 2024 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, w związku postanowieniami Regulaminu ogólnego konkursów przedmiotowych organizowanych przez Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty w województwie kujawsko-pomorskim dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych w roku szkolnym 2024/2025 wprowadzonego Zarządzeniem Nr 66/2024 Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty z dnia 11 września 2024 r. w sprawie organizacji konkursów przedmiotowych organizowanych przez Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych województwa kujawsko-pomorskiego w roku szkolnym 2024/2025, ustala się Regulamin Szczegółowy Konkursu Przedmiotowego z Geografii dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych w roku szkolnym 2024/2025

I. CELE KONKURSU

1. Promowanie uczniów uzdolnionych w zakresie nauk geograficznych.
2. Rozwijanie zainteresowań poznawczych oraz uzdolnień uczniów w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, a w szczególności geografii.
3. Ukazywanie korelacji w przedmiotach matematyczno-przyrodniczych.
4. Rozwijanie u uczniów umiejętności wykorzystania wiedzy o charakterze naukowym do rozwiązywania problemów w twórczy sposób.
5. Wdrażanie uczniów do samokształcenia.
6. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji geograficznej oraz wykorzystania wiedzy geograficznej w praktyce.
7. Wyróżnienie osiągnięć uczniów oraz nauczycieli motywujących i przygotowujących uczniów do udziału w konkursie.

II. FORMA PRZEPROWADZENIA ELIMINACJI

1. Wojewódzkie konkursy przedmiotowe są trzystopniowe i obejmują:
 - a. etap I - zwany etapem szkolnym, przeprowadzony w szkole macierzystej ucznia;
 - b. etap II – zwany etapem rejonowym, przeprowadzany na platformie online;
 - c. etap III – zwany etapem wojewódzkim, przeprowadzany w **VII Liceum Ogólnokształcącym, ul.11 Listopada 4 w Bydgoszczy**.
2. Etap szkolny przeprowadzają i sprawdzają szkolne komisje konkursowe.
3. Etap rejonowy przeprowadzają zespoły nadzorujące, wyniki są generowane automatycznie na platformie online.
4. Etap wojewódzki przeprowadza i sprawdza komisja wojewódzka.

5. Każdy etap konkursu przeprowadzany jest w terminie w skazanym w Terminarzu konkursów – załącznik nr 2 do Regulaminu ogólnego.
6. Etap I i II konkursu rozpoczyna się o godzinie 10.00.
7. Etap III konkursu rozpoczyna się o godzinie 14.00
8. Na I i II etapie czas pracy ucznia trwa 60 minut.
9. Na III etapie czas pracy ucznia wynosi 90 minut.
10. Czas pracy uczniów na każdym etapie liczy się od momentu rozpoczęcia pracy z arkuszem konkursowym.

III. TERMINARZ

Terminy przeprowadzania etapów Konkursu Przedmiotowego z Geografii – zgodnie z załącznikiem nr 2 do Regulaminu ogólnego.

IV. ZAKRES WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANY NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH KONKURSU

1. Na wszystkich etapach uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w celach kształcenia-wymaganiach ogólnych i treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych Podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu geografia na II etapie kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 28 czerwca 2024 r. **zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej** (DZ.U. 2024 poz. 996).

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240000996>

Zakres zadań konkursowych może wykraczać poza podstawę programową. Treści wykraczające poza podstawę programową są związane z tematem

TURYSTYCZNE OBLICZA POLSKI – SKARBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURY

Obowiązujące umiejętności:

- odczytywania i interpretowania informacji przedstawionych w różnych formach (tabele, wykresy, diagramy, mapy, teksty), odkrywania prawidłowości w nich występujących
- rozpoznawania wybranych obiektów na mapie konturowej Polski, Europy i świata
- stosowania słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym
- czytania, interpretowania map różnej treści i o różnych skalach
- identyfikowania związków i zależności w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych
- interpretowania pojęć geograficznych
- wyjaśniania wzajemnych relacji przyroda-człowiek-społeczeństwo

- oceniania, wartościowania rzeczy i zjawisk geograficznych
- prognozowania, przewidywania kierunków zmian w przyrodzie i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych
- uzasadniania konieczności racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego
- określania prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka.
- integrowania wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną.

Umiejętności obliczania wartości liczbowych i wskaźników do charakteryzowania zjawisk geograficznych, w tym:

- przeliczania skali (mianowanej, liczbowej i połowej)
- odległości na mapie i odległości rzeczywistej
- powierzchni na mapie i powierzchni rzeczywistej
- wysokości bezwzględnej i względnej na podstawie rysunku poziomicowego
- współrzędnych geograficznych
- rozciągłości południkowej i równoleżnikowej
- odległości w kilometrach wzdłuż południka
- czasu słonecznego i strefowego
- zmian temperatury wraz z wysokością (przemiany adiabaticzne) na podstawie rysunku
- amplitudy dobowej i rocznej temperatury.

IV. 1. ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

ETAP I (szkolny)

Zakres merytoryczny szkolnego etapu konkursu, obejmuje treści nauczania wybranych działów tematycznych podstawy programowej oraz **zagadnienia poszerzające treści podstawy programowej z zakresu walorów turystycznych Polski.**

1. **Mapa Polski:** mapa ogólnogeograficzna, krajobrazowa, turystyczna (drukowana i cyfrowa), skala mapy, znaki na mapie, treść mapy.
2. **Krajobrazy Polski:** wysokogórski (Tatry), wyżynny (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska), nizinny (Nizina Mazowiecka), pojezierny (Pojezierze Mazurskie), nadmorski (Pobrzeże Słowińskie), wielkomiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy

(Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).

3. **„Mała ojczyzna”**: obszar, środowisko geograficzne, atrakcyjność, tożsamość (położenie „małej ojczyzny” na mapie województwa, obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności „małej ojczyzny”).
|
4. **Własny region**: dominujące cechy środowiska przyrodniczego i gospodarki; walory turystyczne.
5. **Lądy i oceany na Ziemi**: rozmieszczenie lądów i oceanów (nazwy kontynentów i oceanów; położenie względem równika, południka zerowego i 180°; półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe).
6. **Krajobrazy świata**: wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu, pustyni gorącej i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski, wysokogórski Himalajów (położenie na mapie wybranych krajobrazów; przebieg temperatury powietrza oraz rozkład opadów atmosferycznych na podstawie klimatogramów i map klimatycznych; charakterystyczne cechy krajobrazów; roślinność i zwierzęta; przykłady budownictwa; przykłady sposobów gospodarowania; główne zajęcia mieszkańców poznawanych obszarów; współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów i warunkami życia człowieka; związek między położeniem wybranych krajobrazów na kuli ziemskiej, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazów).
7. **Ruchy Ziemi**: Ziemia w Układzie Słonecznym, ruch obrotowy i obiegowy Ziemi; cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi; następstwa ruchów Ziemi.
8. **Współrzędne geograficzne**: szerokość i długość geograficzna; położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa i równoleżnikowa wybranych obszarów.
9. **Dziedzictwo przyrodnicze Polski (przykłady parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze własnego regionu)**
 - **Parki Krajobrazowe Kujaw i Pomorza – oazy spokoju i bioróżnorodności**: Brodnicki Park Krajobrazowy, Chełmiński Park Krajobrazowy, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Tucholski Park Krajobrazowy, Wdecki Park Krajobrazowy (symbol parku, położenie, osobliwości).
 - **Pomniki przyrody**: Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego, Kamień św. Wojciecha, drumliny na Obszarze Chronionego Krajobrazu (położenie, charakterystyczne cechy/geneza).

ETAP II (rejonowy)

Na II etapie konkursu obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności etapu I konkursu oraz zakres treści nauczania wybranych działów tematycznych podstawy programowej i **zagadnienia poszerzające treści podstawy programowej z zakresu walorów turystycznych Polski.**

- 10. Geografia Europy:** położenie i granice kontynentu (przebieg granic oraz linii brzegowej); podział polityczny Europy; rola Unii Europejskiej (w przemianach społecznych i gospodarczych kontynentu); główne cechy środowiska przyrodniczego Europy (ukształtowanie powierzchni, zróżnicowanie klimatyczne); zjawiska występujące na granicach płyt litosfery (na przykładzie Islandii); rozmieszczenie ludności (przyczyny i konsekwencje), migracje ludności (społeczno-ekonomiczne i kulturowe konsekwencje migracji)) oraz starzenie się społeczeństw (przyczyny i skutki); wielkie europejskie metropolie (podobieństwa i różnice między Londynem a Paryżem); zróżnicowanie źródeł energii w krajach europejskich (związek między cechami środowiska przyrodniczego wybranych krajów Europy a wykorzystaniem różnych źródeł energii); przemysł i usługi w wybranych krajach europejskich (znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług w gospodarce na przykładzie Francji); turystyka w Europie Południowej (związki między rozwojem turystyki w Europie Południowej a warunkami przyrodniczymi oraz dziedzictwem kultury śródziemnomorskiej).
- 11. Sąsiedzi Polski:** przemiany przemysłu w Niemczech; dziedzictwo kulturowe Litwy i Białorusi; środowisko przyrodnicze i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji; problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy; zróżnicowanie przyrodnicze Rosji; relacje Polski z sąsiadami.
- 12. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy:** położenie geograficzne Polski; (skrajne punkty przebiegu granic, w tym morskich wód wewnętrznych); wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę Europy i Polski; przejściowość klimatu Polski (czynniki kształtujące klimat Polski); Morza Bałtyckiego (środowisko przyrodnicze oraz przyczyny degradacji wód); główne rzeki Polski i ich systemy; główne typy gleb w Polsce; lasy w Polsce; dziedzictwo przyrodnicze Polski, surowce mineralne Polski.
- 13. Społeczeństwo Polski na tle Europy:** rozmieszczenie ludności, struktura ludności Polski (wiekowa, narodowościowa, wyznaniowa, zatrudnienia); migracje Polaków; zróżnicowanie polskich miast; sektory gospodarki Polski; rolnictwo Polski; zróżnicowanie usług i ich rola w rozwoju gospodarki; rozwój komunikacji; **atrakcyjność turystyczna Polski.**

14. Wybrane zagadnienia geografii gospodarczej Polski: warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce; zróżnicowanie głównych upraw i chowu zwierząt w Polsce oraz ich znaczenie gospodarcze; rodzaje usług; osiągnięcia Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego.

15. Relacje między elementami środowiska geograficznego na przykładzie wybranych obszarów Polski. Wpływ: sposobu zagospodarowania dorzecza na występowanie powodzi; warunków przyrodniczych (zasobów surowców mineralnych, wiatru, wód i usłonecznienia) i pozaprzyrodniczych na energetykę; rozwoju dużych miast na przekształcenia strefy podmiejskiej; procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu obszarów wiejskich; przemian gospodarczych po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia; transportu na rozwój działalności gospodarczej; **walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego na rozwój turystyki.**

16. Wpływ walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego na rozwój turystyki

- **Rowerem przez malownicze zakątki Polski – trasy pełne widoków i inspiracji:** przykłady tras rowerowych: Wzdłuż Bałtyku/EV10, Wiślana Trasa Rowerowa/EV9, Kaszubska Marszruta, Green Velo, Velo Dunajec, Velo Czorsztyn, Velo Soła, Szlak Rowerowy wokół Tatr (przebieg, walory krajobrazowe, ukształtowanie terenu, warunki klimatyczne).
- **Śladami polskiego dziedzictwa UNESCO – od Starego Miasta w Warszawie po drewniane cerkwie Karpat:** Stare Miasto w Warszawie, Stare Miasto w Zamościu, Stare Miasto w Krakowie Zamek krzyżacki w Malborku, Średniowieczny zespół miejski Torunia, Hala Stulecia we Wrocławiu, drewniane cerkwie w Smolniku i Powroźniku.

ETAP III (wojewódzki)

Na III etapie konkursu obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności etapu I i II konkursu oraz zakres treści nauczania kolejnych działów tematycznych podstawy programowej i **zagadnienia poszerzające treści podstawy programowej z zakresu walorów turystycznych Polski.**

17. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja, jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo - Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno - kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych.

18. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebova; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Kenii; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce.

19. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej: rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; północna granica upraw i lasów w Kanadzie; cyklony i powodzie w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa, jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie.

20. Wybrane problemy i regiony geograficzne Australii i Oceanii: środowisko przyrodnicze; rozmieszczenie ludności i gospodarka.

21. Geografia obszarów okołobiegunowych: środowisko przyrodnicze; skutki zmian klimatu.

22. Turystyczne perły Polski – miejsca, które musisz zobaczyć

- Przykłady 10 miejsc (rozpoznawanie na podstawie opisu, ilustracji; położenie obiektów na mapie; charakterystyczne cechy):
 - Kruszyniany – wioska polskich Tatarów
 - Kazimierz Dolny – skarbnica renesansu nad Wisłą
 - Bieszczady – kraina wolności i przestrzeni
 - Kalwaria Zebrzydowska – barokowy skarb pośród zielonych wzgórz
 - Puszcza Białowieska – skarbnica naturalnego dziedzictwa UNESCO
 - Ciechocinek – solankowe uzdrowisko z tradycjami
 - Organy Wielisławskie – geologiczna osobliwość Dolnego Śląska
 - Baranów Sandomierski – Zamek pełen historii i elegancji
 - Krzemionki Opatowskie - świadectwo neolitycznej innowacyjności
 - Zamość – renesansowy klejnot w sercu Polski.

V. LITERATURA DLA UCZNIĄ i inne źródła informacji:

V.1. Podstawowa

1. Podręczniki oraz zeszyty ćwiczeń z geografii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego w szkołach podstawowych
https://podreczniki.men.gov.pl/wykaz_dopuszczone_lista5.php

2. Atlas geograficzny dla klasy 5-8 szkoły podstawowej (wydawnictwo dowolne)
3. Mapa ukształtowania powierzchni poszczególnych kontynentów, skala 1:20 000 000
4. Atlas geograficzny Polski (wydawnictwo dowolne)
5. <https://zpe.gov.pl/a/turystyczne-walory-polski/DBsK3R8bZ>

V.2. Uzupełniająca

6. Atlas geograficzny dla liceów ogólnokształcących i techników (wydawnictwo dowolne)
7. Mapa fizyczna Polski na stronie:
https://www.geografia24.eu/index.php?strona=120_mapa_polski
8. Baciak J.: Obliczenia i odczyty w geografii: <http://spdolsk.pl/wp-content/uploads/2016/02/Obliczenia-w-geografii-1.pdf>
9. J. Flis: Szkolny słownik. Terminy geograficzne WSiP (wydanie dowolne)
10. M. Kasprzak. Ilustrowany słownik geograficzny. 2017 Wyd. Books Sp. z o.o.
11. Mały Rocznik Statystyczny Polski, GUS 2024 <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/maly-rocznik-statystyczny-polski-2024,1,26.htm>
12. <https://encyklopedia.pwn.pl>

V.3. Literatura z zakresu rozszerzonego

Etap szkolny

13. <https://parki.kujawsko-pomorskie.pl/>
14. <https://kujawsko-pomorskie.travel/pl/kujawsko-pomorskie-parki-krajobrazowe>
15. <http://www.odznaka.kuj-pom.bydgoszcz.pttk.pl/spis/pomprzyr.htm>
16. <https://www.polska.travel/top-atrakcji/>

Etap rejonowy

17. <https://www.znajkraj.pl/rowerem-po-polsce-10-najlepszych-szlakow-rowerowych>
18. <https://polskanarowerze.pl/trasy/>
19. <https://www.activy.app/pl/blog/najpiekniejsze-trasy-rowerowe-w-polsce>
20. <https://www.unesco.pl/kultura/dziedzictwo-kulturowe/swiatowe-dziedzictwo/polskie-objekty/>
21. <https://whc.unesco.org/en/statesparties/pl>
22. <https://instytutpolski.pl/beijing/pl/poznaj-polske/o-polsce/>

Etap wojewódzki

23. <https://www.polska.travel/top-atrakcji/>

24. <https://www.perlypolski.pl/regiony/regiony/>

Organizatorzy Konkursu nie uznają Wikipedii, jako wiarygodnego źródła wiedzy.

VI. UCZESTNICY KAŻDEGO ETAPU KONKURSU POWINNI DYSPONOWAĆ:

Przyborami do pisania i rysowania: linijka, pióro lub długopis, ołówek – przeznaczony jedynie do rysowania, gumka i kalkulator prosty pozwalający na dokonanie czterech działań arytmetycznych.

Na salę nie wolno wносить żadnych urządzeń telekomunikacyjnych.

Dodatkowych informacji dotyczących organizacji i przebiegu konkursu udziela:

Przewodniczący Komisji Wojewódzkiej Konkursu Przedmiotowego z Geografii:

Iwona Andrzejewska, starszy wizytator Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy

e-mail: iandrzejewska@kuratorium.bydgoszcz.pl , tel. 52 34 97 637

Wiceprzewodniczący Komisji Wojewódzkiej Konkursu Przedmiotowego z Geografii:

Wiesława Kitajgrodzka, nauczyciel konsultant KPCEN w Bydgoszczy,

Koordynator ds. organizacji konkursów przedmiotowych: Katarzyna Sobieszcańska,
starszy wizytator Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy,

adres e-mail: ksobieszcańska@kuratorium.bydgoszcz.pl tel. 52 34 97 625;

Wszystkie informacje, Regulamin ogólny konkursów oraz załączniki do regulaminu
dostępne są do pobrania na stronie:

https://kuratorium.bydgoszcz.pl/konkursy_olimpiady_zawody/